

Jacqueline Rietveld muistelee elokuvassa eristyskokemuksiaan. Hänestä nöyryyttävintä oli joutua virtsaamaan lattialle.

■ DOKUMENTTIELOKUVA

People in White

näyttää potilaan todellisuuden

Tampereen elokuvajuhlilla tänään esitettävä *People in White* -elokuva tarkastelee psykiatrista hoitoa puhtaasti potilaiden silmin. Elokuvan etukäteen katsonut vastuualuejohtaja Klaus Lehtinen Pitkäniemen psykiatrisesta sairaalasta pitää teosta ajatuksia herättävänä katselukokemuksena.

■ TEKSTI MARI VEHMANEN ■ KUVAT OLIVER KOCHTA-KALLEINEN

– Kun ensimmäisen kerran näin terapeutini, ajattelin, että tuo mieshän on minua sairaampi. Mutta nyt 20 vuotta myöhemmin käyn edelleen hänen luonaan. Hän on elossa, ja minä myös – kiitos hänen.

Masennusta pitkään sairastaneen naisen kertomus kuuluu *People in White* -elokuvan positiivisimpiin. Teoksen päähenkilöiden kokemuksiin psykiatrian ammattilaisista mahtuu myös paljon synkempiä sävyjä: alistavaa vallankäyttöä, epäinhimillisiä hoitomenetelmiä ja suoranaista hyväksikäyttöä.

Taiteilijapariskunta **Tellervo Kalleisen** ja **Oliver Kochta-Kalleisen** juuri valmistunut dokumentaarinen elokuva oli Hollannissa pidetyn *Madness and Arts* -festivaalin tilaustyö. Muun muassa Valitus-

kuoro-teoksestaan tunnetuksi tullut pari päätti elokuvassa kohdistaa katseen nimenomaan potilaisiin ja heidän kokemuksiinsa.

– Yleensähan asiantuntijat antavat lausuntoja mielenterveyspotilaista. Tällä kertaa nämä roolit käännettiin nurin, Tellervo Kalleinen sanoo.

Elokuvassa ryhmä hollantilaisia mielenterveyspotilaita on kokoontunut jo käytöstä poistettuun psykiatriseen sairaalaan keskustelemaan hoitokokemuksistaan. Lisäksi he näyttävät omiaan ja toistensa sairaala- ja terapiamuistoja – ja esittävät näissä kohtauksissa myös lääkäreiden ja hoitajien roolit.

Elokuvan lopussa käy ilmi, että potilaiden joukossa on ollut muutama näyttelijä.

– Nämäkin hahmot perustuvat silti todellisuuteen. Aivan jokainen elokuvan tekemiseen osallistunut potilas ei nimittäin halunnut kameran eteen. Itse asiassa yllätyimme siitä, että niinkin moni oli valmis esiintymään ja heittäytyi siihen täysin, Tellervo Kalleinen kertoo.

Kyseenalainen eristäminen

Vastuualuejohtaja **Klaus Lehtinen** Pitkänienemen psykiatrisesta sairaalasta löysi elokuvan kertomuksista paljon tuttua.

– Hirveän tosiltahan nämä tarinat kuulostivat. Itselleni teoksen päällimmäinen viesti oli, että potilaan kokemusten pitää tulla kuulluksi. Me henkilökunnan edustajat elämme kuitenkin hoitotilanteet toisen todellisuuden kautta.

Monen katsojan mielestä kuvaukset eristykseen joutumisesta kuuluvat varmasti elokuvan järkyttävimpiin. Nämä kohtaukset jäivät mietityttämään myös Lehtistä.

– Yli kahdeksan kuukauden eristys kuulosti käsittämättömältä. Eristäminen toki on edelleen valitettavan runsasta Suomessa – ja myös tällä niemel-

lä. Koko asia olisi mietittävä kokonaan uudestaan. Ainakaan resurssien puute ei saisi olla tärkein syy potilaan eristämiseen, Lehtinen pohtii.

Hänen mielestäänokuva konkreettisesti osuvasti, kuinka eristys voi pahimmillaan olla potilaalle täysin sietämätön kokemus. Yksin lukitun oven taakse joutuminen saattaa toistaa ja pahentaa jotakin ihmisen kokemaa traumaa.

– Ylipäänsä meidän pitäisi ottaa hoidossa paremmin huomioon potilaan henkilökohtainen tausta ja historia. Muutama elokuvan henkilöistä viittasi esimerkiksi lapsuuden seksuaalisiin hyväksikäyttökokemuksiin. Voi vain kuvitella miltä tällaisesta naisesta tuntuu, kun häntä yritetään rauhoittaa joukko mieshoitajia, Lehtinen huomauttaa.

Osoitus potentiaalista

Elokuvan tapahtumapaikat toivat Klaus Lehtisen mieleen elävästi Pitkänienemen ja muut perinteikkäät suomalaiset psykiatriset sairaalat.

– Itselleni tämä oli jälleen muistutus siitä, kuinka puitteet ohjaavat myös varsinaista hoitoa. Vanhat sairaalat on rakennettu aikoinaan parhaan tiedon ja

FAKTA

People in White

Tellervo Kalleinen,
Oliver Kochta-Kalleinen
63 min.
Alankomaat, Suomi, 2011

taidon varassa, mutta käsitykset hyvästä hoidosta ovat yli sadassa vuodessa ehtineet muuttua radikaalisti.

Lehtinen on valmis suosittelemaan *People in White* -elokuvaa jokaiselle psykiatrian ammattilaiselle.

– Teos voisi hyvinkin kuulua esimerkiksi alamme opintoihin. Uskon myös potilaiden ja omaisten saavan elokuvasta paljon irti.

Kokonaisuudessaanokuva omana itsenään esiintyvine mielenterveyspotilaineen on Lehtisen mukaan oiva osoitus siitä, kuinka paljon potentiaalia tässä vaietussa ryhmässä on.

– Vaikeastikin sairaassa ihmisessä on aina myös toimivia ja vahvoja ominaisuuksia. Elokuva onkin kunnianosoitus potilaidemme monipuolisuudelle. ■

Dokumentissa esiintyvät mielenterveyspotilaat löydettiin lehti-ilmoitusten avulla.